

Hyvän arjen kyselytutkimus

Keski-Suomen alueen kehitysvammaisten ja tukiyhdistysten toiminnasta

Jouko Janhonen

6.1.2015

Kyselystä

Hyvän arjen kysely tehtiin Tukiliiton käytössä olevalla Webropol ohjelmistolla syksyn 2014 aikana.

Kyselyn vastaajiksi valittiin Keski-Suomen sosiaalialan osaajista kehitysvammatyöhön todennäköisesti osallistuneita tai asiasta kiinnostuneita. Tavoitteena oli saada kaikista Keski-Suomen kunnista kerättyä sosiaalialan osaajien käsityksiä kehitysvammaisten toiveista ja tarpeista. Tämän lisäksi tarkoituksena oli tuoda esiin mahdollisia kehitysvammaisten elämää koskevia kehityskohteita. Saatua aineisto oli kunta ja kaupunkijakauman suhteen hyvä. Vastaajien sukupuolijakauma oli tosin odotetusti naisvoittoista. Kyselyn tarkemmista riippuvuussuhteiden analyyseistä luovuttiin aineiston pienuuden vuoksi. Huomioita vastauksista on kerätty kunkin taulun yhteyteen. Avointen kysymysten avulla pyrittiin luomaan parempaa kuvaa kehitysvammaisten arjen ongelma- ja kehityskohdista.

Jouko Janhonen

Keski-Suomen Kehitysvammaisten Tukipiiri, hallituksen jäsen

Keski-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen Tuki ry, hallituksen jäsen

Keski-Suomen kehitysvammaisten määrä arvioituna vuoden 2011 väestölaskennan mukaan

Keski-Suomen kunnat	Väkiluku	Kehitysvammaisia
Hankasalmi	5491	55
Joutsa	4958	50
Jyväskylän kaupunki	132062	1321
Jämsän kaupunki	22507	225
Kannonkoski	1544	15
Karstula	4462	45
Keuruun kaupunki	10574	106
Kinnula	1816	18
Kivijärvi	1334	13
Konnevesi	2924	29
Kuhmoinen	2505	25
Kyyjärvi	1503	15
Laukaa	18286	183
Luhanka	802	8
Multia	1847	18
Muurame	9438	94
Petäjävesi	4065	41
Pihtipudas	4500	45

Saarijärven kaupunki	10380	104
Toivakka	2475	25
Uurainen	3507	35
Viitasaaren kaupunki	7065	71
Äänekosken kaupunki	20334	203
Yhteensä	274379	2744
Koko Maa	5 401 267	54013

Kuntien asukasluvut on saatu: Väestötieto 31.11.2011 Lähde: Tilastokeskus

Kuntien tiedossa on vain kehitysvammapalvelujen saajat.

Laskentaperuste *kehitysvammaisten* määrä maassamme on hieman yli 1 % väestöstä eli yli 50000 henkeä.

www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00059

Muuta tilastollista oheislukemista:

Laitoksesta lähiyhteisöön: Kuntakyselyn tuloksia vammaisten kuntalaisten palveluista

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110360/URN_ISBN_978-952-245-957-2.pdf?sequence=1

Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2012

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110583/Tr26_13.pdf?sequence=4

Sosiaali- ja terveysalan tilastollinen vuosikirja 2013, Vammaispalvelut sivut 112–119

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114974/URN_ISBN_978-952-302-046-7.pdf?sequence=1

1. Vastaajan taustatiedot

1.1 Sukupuoli

Vastaajat olivat kaikki naisia.

Vastaajien määrä: 19

1.2. Vastaajan työtehtävä

Vastaajien käyttämät erilaiset ammattinimikkeet

Kyselyssä kysytyt:

Sosiaalityöntekijä 1

Sosiaalihoaja 3

Johtava sosiaalityöntekijä 1

Sosiaalijohtaja 1

ja lisäksi:

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

Kuntoutusohjaaja 1

vammaispalvelupäällikkö 1

ohjaaja 2

palveluohjaaja 4

Perusturvajohtaja 1

Vammaispalveluohjaaja 3

kotihoidon vastaava 1

En halua vastata 1

Vastaajien määrä:	19
Erilaisia nimikkeitä oli	11

1.3. Kokemus kehitysvammatyöstä / kehitysvammaisiin liittyvästä työstä

Alle 1v	1
1-5 v	4
6-10 V	0
yli 10v	14
Vastaajien määrä:	19

1.4. Vastaajan organisaatio

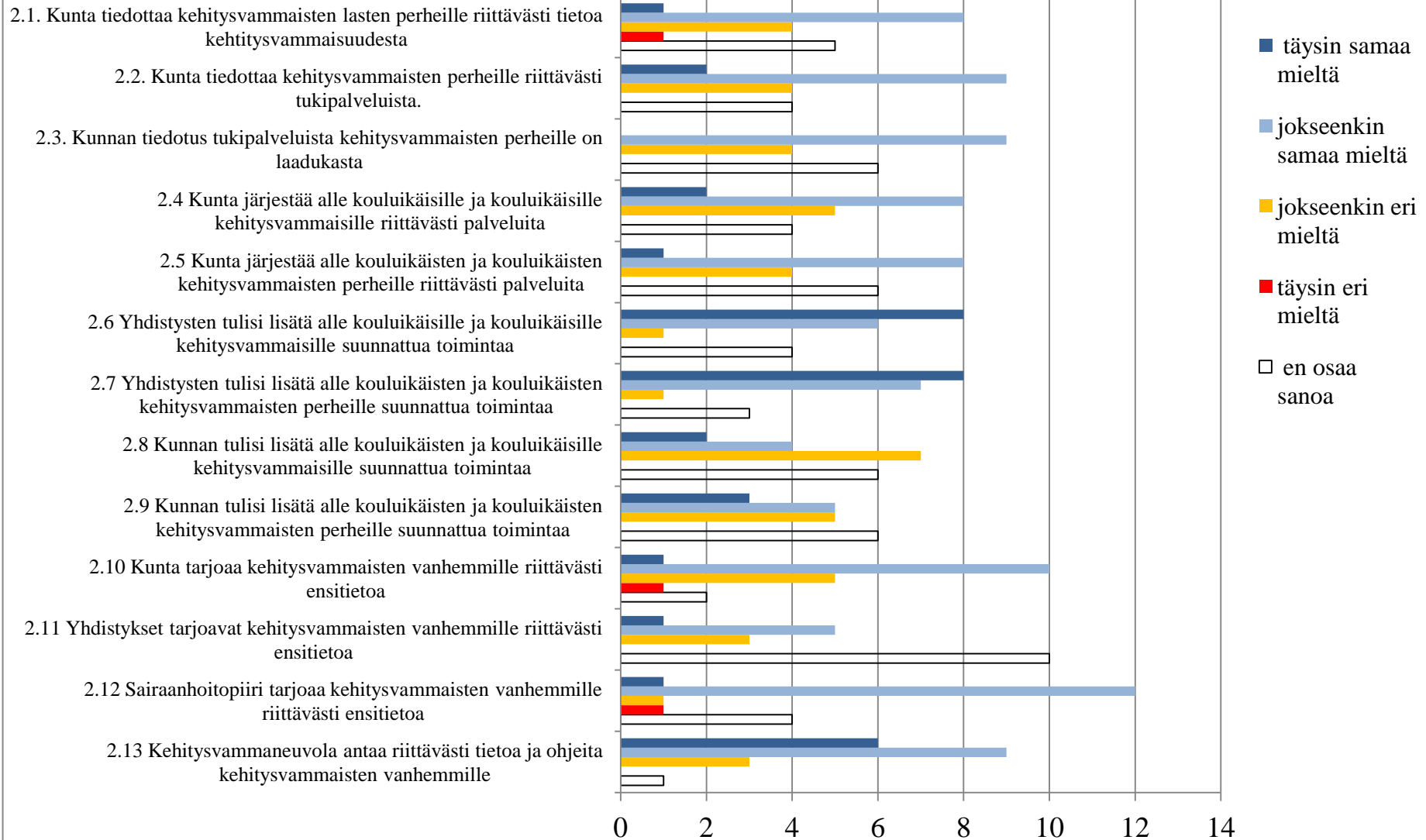
Keski-Suomen kaupunki	8
Keski-Suomen kunta	9
Muu, mikä?	2
Vastaajien määrä:	19

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

Sairaanhoitopiiri

2. Tiedotus ja toiminta kehitysvammaisten lasten ja heidän läheisten palveluissa

2. Tiedotus ja toiminta kehitysvammaisten lasten ja heidän läheisten palveluissa

Tiedostusta ja toimintaa koskevat kysymykset olivat siinä suhteessa eroavia muihin kysymyksiin, että huomattava osa vastaajista ei osannut sanoa kantaansa suhteessa väitteisiin (erityisesti 2.3, 2.5, 2.11). Vastaajat ovat katsoneet, että tiedotus on riittävää ja suurin osa on kokenut, että tiedotus on myös laadukasta (2.1, 2.2, 2.3).

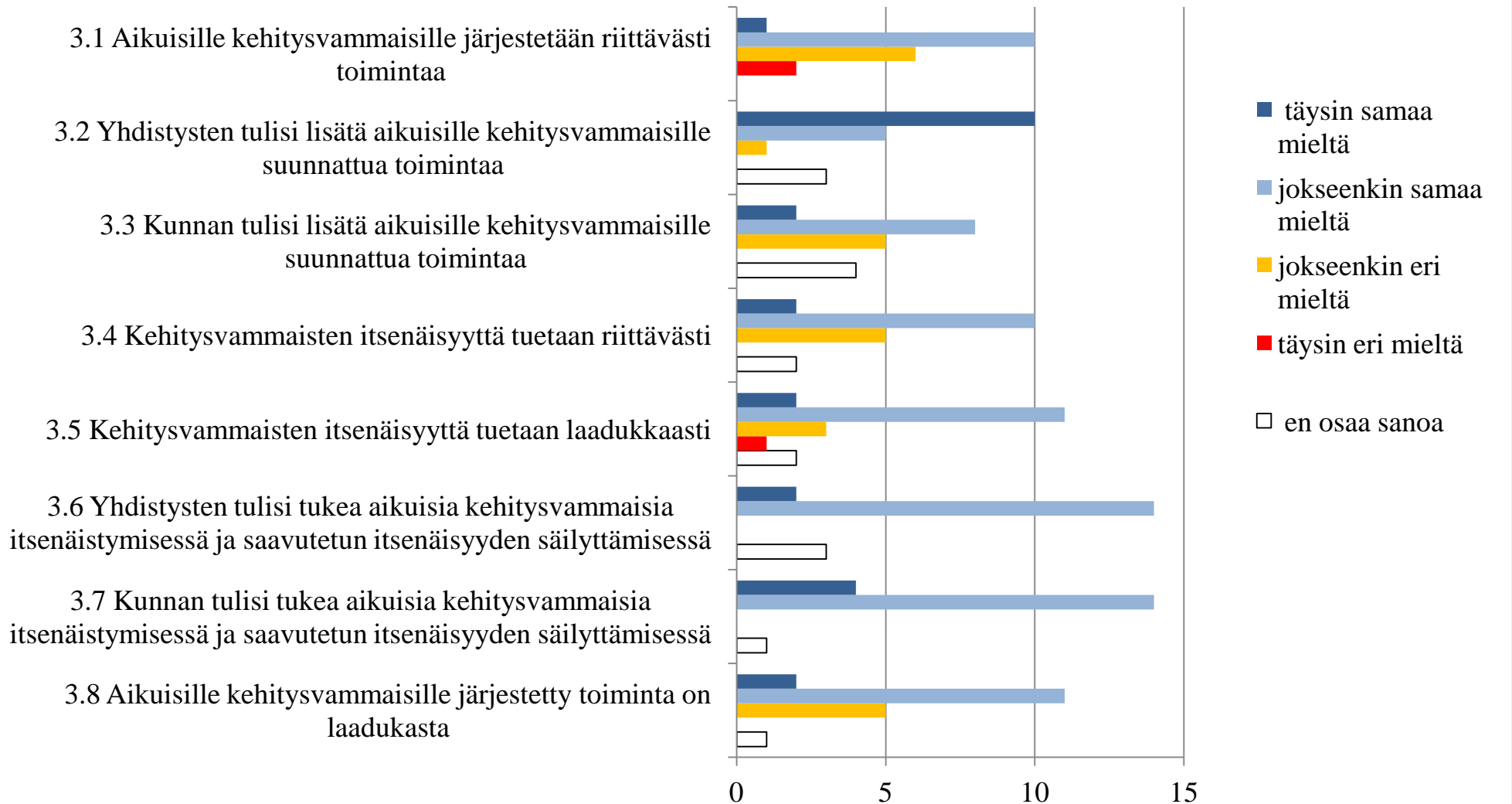
Suurin osa vastaajista on sitä mieltä että kunta järjestää alle kouluikäisille ja kouluikäisille kehitysvammaisille, sekä heidän perheilleen riittävästi palveluita (2.4, 2.5) Vastaajat ovat olleet keskenään erimielisiä siitä, tulisiko kunnan lisätä alle kouluikäisten ja kouluikäisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa. Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että yhdistysten tulisi lisätä alle kouluikäisten kehitysvammaisten perheille ja kehitysvammaisille suunnattua toimintaa (2.6, 2.7). Tämän lisäksi myös vastaajat ovat olleet keskenään eri mieltä siitä, että tulisiko kunnan lisätä alle kouluikäisten ja kouluikäisten kehitysvammaisten perheille suunnattua toimintaa (2.8, 2.9). Vastaajat ovat katsoneet, että yhdistysten tulisi lisätä enemmän alle kouluikäisille ja kouluikäisille kehitysvammaisille, sekä heidän perheilleen suunnattua toimintaa kuin kunnan (2.6, 2.7 vrt. 2.8, 2.9).

Kunnan, sekä sairaanhoitopiirin katsottiin tarjoavan kehitysvammaisten vanhemmille riittävästi ensitietoa (2.10, 2.12). Suurin osa vastaajista katsoi, että kehitysvammaisten vanhemmat saavat yhdistyksiltä riittävästi ensitietoa. Kuitenkin suuri osa vastaajista ei osannut sanoa mielipidettään(2.11). Vastaajat katsoivat pääosin, että kehitysvammaneuvoila antaa riittävästi tietoa ja ohjeita kehitysvammaisten vanhemmille (2.13).

3. Aikuisten kehitysvammaisten toiminta ja heidän itsenäinen elämä:

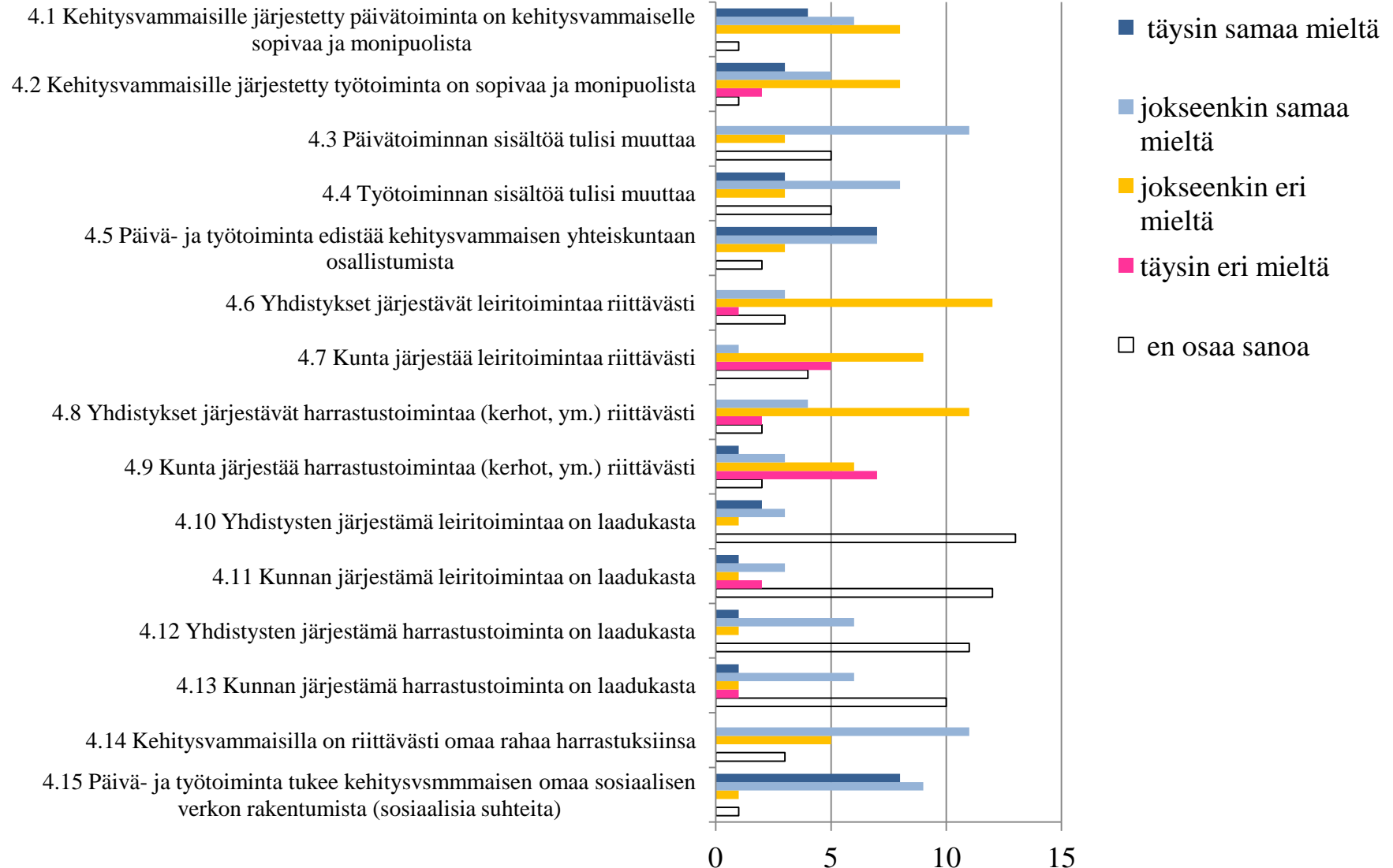

3. Aikuisten kehitysvammaisten toiminta ja heidän itsenäinen elämä

Vastaajien kesken oli eri käsityksiä siitä onko aikuisille kehitysvammaisille järjestetty riittävästi toimintaa (3.1) Vastaajien mukaan yhdistysten tulisi lisätä aikuisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa (3.2). Tämän lisäksi vastaajien mielestä kunnan tulisi lisätä aikuisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa (3.3) Kuitenkin suurempi osa vastaajista koki, että kunnan ei tulisi lisätä toimintaa yhtä paljon kuin yhdistysten (3.2, 3.3). Suurin osa vastaajista koki, että kehitysvammaisten itsenäisyyttä tuetaan laadukkaasti ja riittävästi (3.4, 3.5). Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että yhdistysten sekä kunnan tulisi tukea aikuisia kehitysvammaisia itsenäistymisessä ja saavutetun itsenäisyyden säilyttämisessä (3.6, 3.7). Pääosin koettiin, että aikuisille kehitysvammaisille järjestetty toiminta on laadukasta (3.8).

4. Päiväaikainen toiminta (päivä- ja työtoiminta):

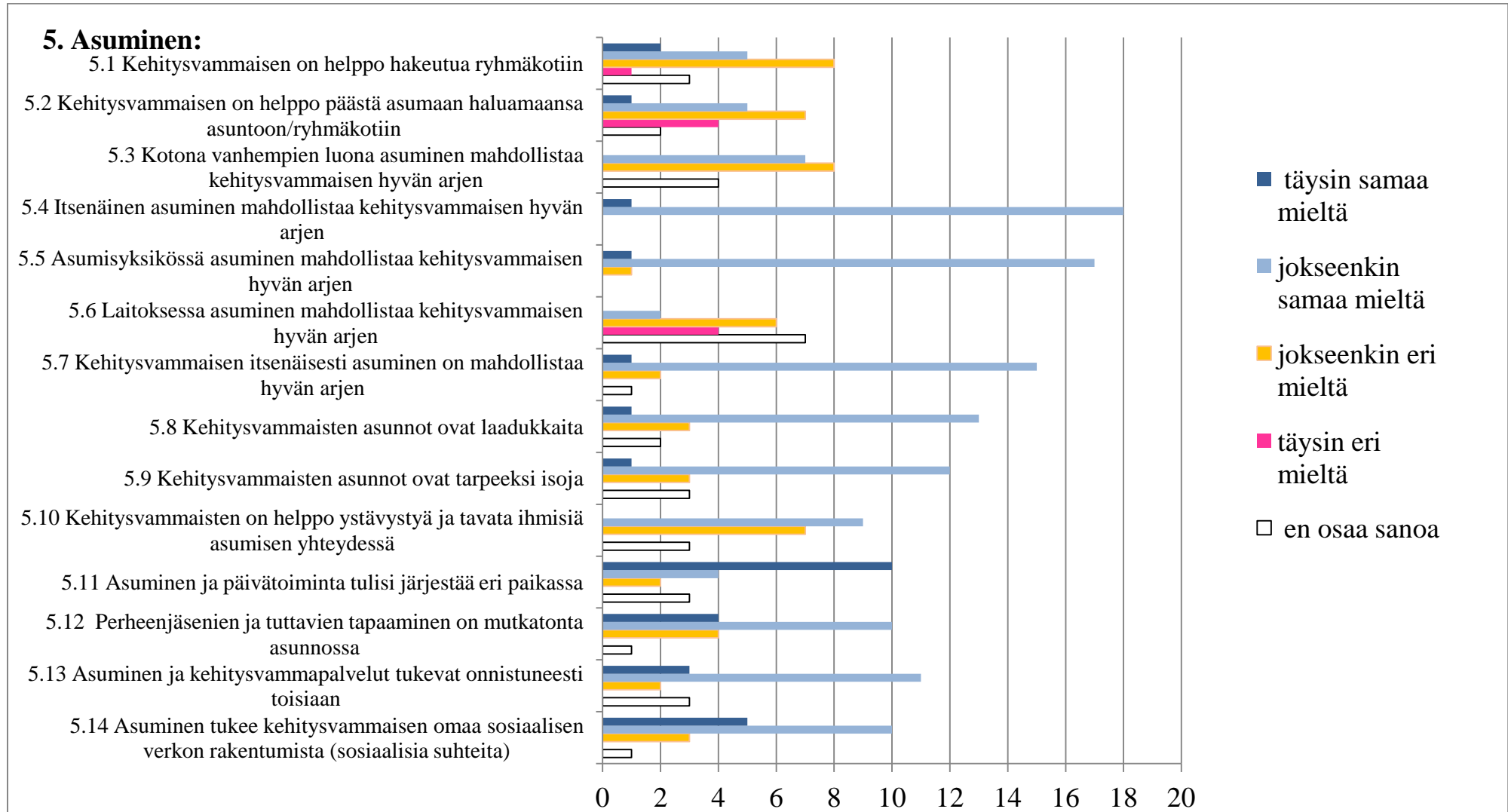

4 Päiväaikainen toiminta

Kehitysvammaisille järjestetyn päivätoiminnan tai työtoiminnan monipuolisuuden ja sopivuuden osalta vastaajat olivat keskenään erimielisiä (4.1, 4.2).

Vastaajat kokivat, että kunta ja yhdistykset eivät järjestä riittävästi leiritoimintaa tai harrastustoimintaa (4.6, 4.7, 4.8, 4.9). Yhdistysten tai kunnan järjestämän leiritoiminnan tai harrastustoimintansa osalta, suurin osa vastaajista ei osannut sanoa, onko toiminta laadukasta (4.10, 4.11, 4.12, 4.13).

Vastaajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että päivä- ja työtoiminnan tukee kehitysvammaisen sosiaalisen verkon rakentumista (4.15).

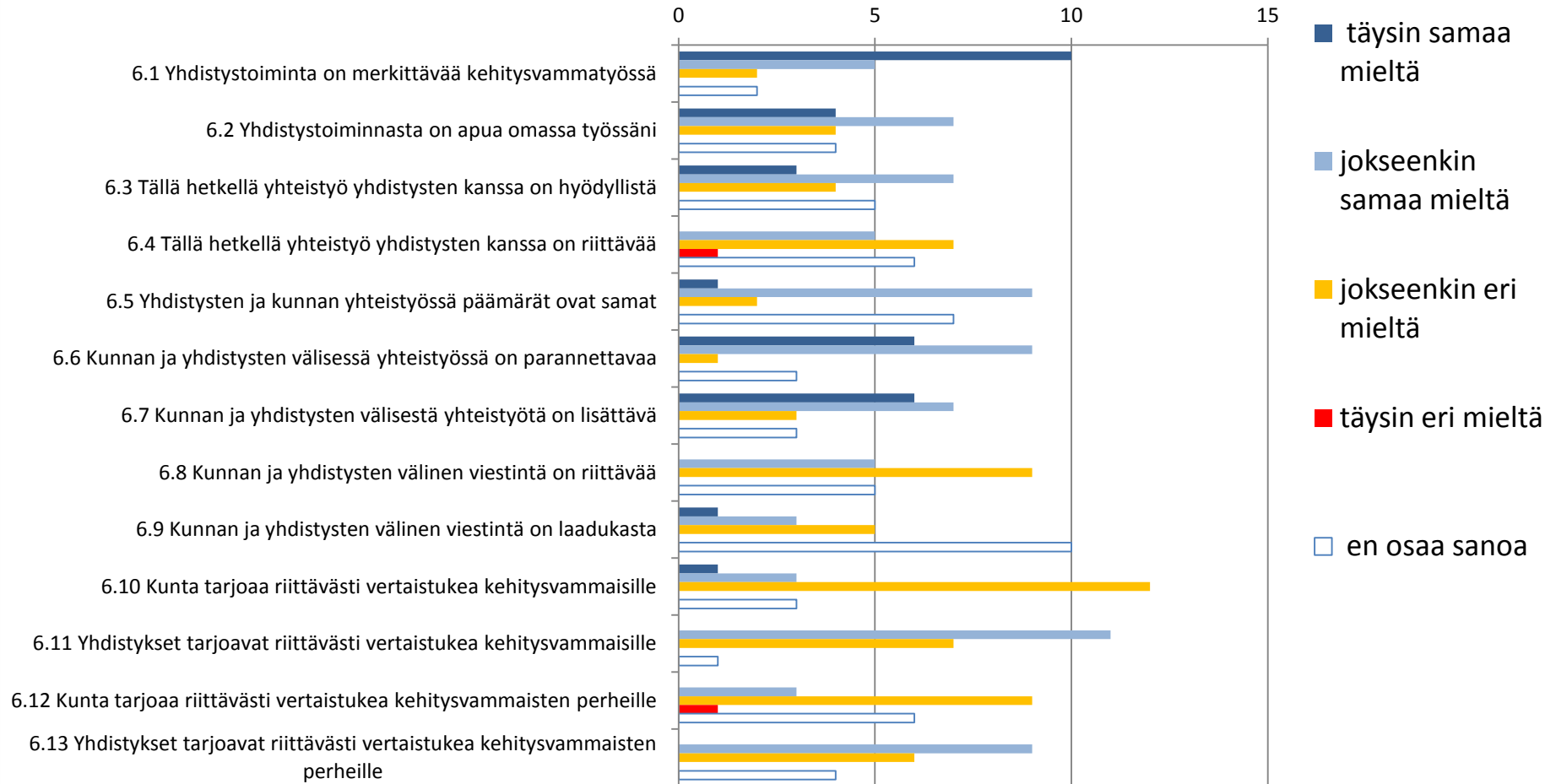
5 Asuminen

Käsitykset asumisesta olivat suurimmalta osin hyvin samankaltaisia keskenään, suurimmat vaihtelut käsityksissä koskivat asumiseen hakeutumista ja haluttuun asumispaikkaan pääsemistä. Erityisen samanmielisiä olivat vastaajat siitä, että kehitysvammaisen hyvän arjen mahdollistaa asuinpaikka.

Suurin osa vastaajista koki, että asumaan pääseminen on vaikeaa (5.1). Sen lisäksi haluttuun asuntoon tai ryhmäkotiin on vaikea päästä (5.2). Kotona asumisen osalta hyvän arjen mahdollistaminen jakaa mielipiteitä puolesta tai vastaan (5.3). Laitoksissa asumisen ei koettu mahdollistavan kehitysvammaisen hyvää arkea (5.6). Sen sijaan itsenäisen asumisen katsottiin olevan hyvän arjen edellytykseksi (5.4 ja 5.5) Asumisen katsotaan pääosin tukevan kehitysvammaisten omien sosiaalisten suhteiden rakentumista (5.14).

6. Yhdistystoiminta:

6 Yhdistystoiminta ja kunta

Yhdistystoimintaa koskevat kysymykset koskivat yhteistyötä kunnan työntekijöiden ja yhdistysten välillä. Tästä johtuen en osaa sanoa -kantojen määrä on kohtuullisen suurta, sillä kaikki sosiaalityötä tekevät eivät välttämättä ole yhdistystoiminnan kanssa tekemisissä omassa työssään.

Vastaajat kokivat, että yhdistystoiminta on merkittävää kehitysvammatyössä (6.1). Myös suurin osa vastaajista koki, että yhdistystoiminnasta oli hyötyä omassa työssä (6.2). Suurin osa vastaajista myös koki, että yhteistyö yhdistysten kanssa on hyödyllistä (6.3).

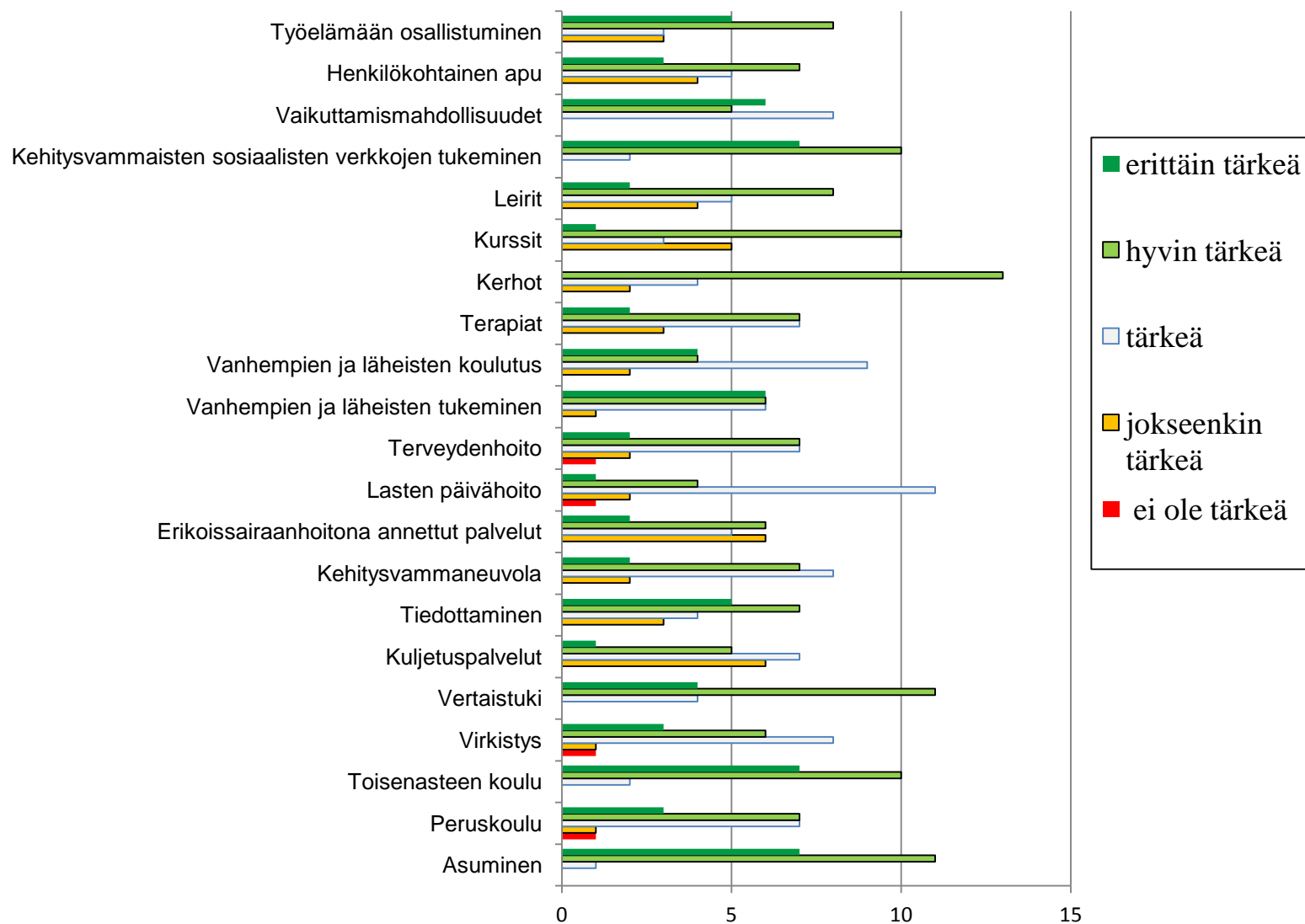
Suurin osa vastaajista koki, että yhteistyö yhdistysten kanssa ei ole riittävää (6.4) eikä myöskään viestintä ole riittävää (6.8). Tämän lisäksi melkein kaikki olivat samaa mieltä siitä, että yhdistysten ja kunnan välisessä yhteistyössä on parannettavaa (6.6) sekä lisättävää (6.7). Viestinnän laatu jakoi mielipiteitä vastaajien kesken (6.9) ja huomattava osa vastaajista ei osannut vastata kysymykseen. Vastaajat kokivat, että kunnan ja yhdistysten päämäärät ovat samat (6.5).

Yhdistysten katsottiin tarjoavan kehitysvammaisille ja heidän perheilleen pääosin riittävästi vertaistukea (6.11, 6.13). Kunnan ei katsottu kuitenkaan vastaavasti tarjoavan riittävästi vertaistukea kehitysvammaisille perheille tai kehitysvammaisille (6.10, 6.12).

7. Valitse mielestäsi tärkeimpiä kehityskohteita, joissa on parannettavaa kehitysvammaisen henkilön elämän kannalta

7. Valitse mielestäsi tärkeimpiä kehityskohteita, joissa on parannettavaa kehitysvammaisen henkilön elämän kannalta

Vastusten tärkeysjärjestys asioiden pisteytyksen jälkeen.

Pistelasku eli järjestys

Vastausten kertoimet kerrottuna vastaajien lukumäärällä antavat tunnusluvun joiden mukaan asetettiin vastaukset tärkeysjärjestykseen.

Vastaus	kerroin
ei ole tärkeä	-1
jokseenkin tärkeä	1
tärkeä	2
hyvin tärkeä	3
erittäin tärkeä	4

Pisteytyksen jälkeinen tärkeysjärjestys

Tunnusluku Asia

- 63 Asuminen
- 62 Toisen asteen koulu
- 62 Kehitysvammaisten sosiaalisten verkkojen tukeminen
- 57 Vertaistuki
- 55 Vanhempien ja läheisten tukeminen
- 55 Vaikuttamismahdollisuudet
- 53 Työelämään osallistuminen
- 52 Tiedottaminen
- 49 Kerhot
- 48 Vanhempien ja läheisten koulutus
- 47 Peruskoulu
- 47 Kehitysvammanneuvola
- 47 Henkilökohtainen apu

- 46 Virkistys
- 46 Terapiat
- 46 Leirit
- 45 Kurssit
- 44 Terveystenhoito
- 42 Erikoissairaanhoidon annettut palvelut
- 39 Kuljetuspalvelut
- 39 Lasten päivähoito

Asioita, jotka ovat kunnossa tai eivät kuulu selvästi vastaajien toimialaan, ei koeta niin tärkeiksi. Kurssien ja leirien merkitystä sosiaalisten verkkojen, vertaistuen ja vaikutusmahdollisuuksien parantajana voisi mielestäni käyttää enemmän ja tehokkaammin ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

8. Avoimet kysymykset

8.1. Minkälaista tukea tai apua yhdistyksiltä toivoisit?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Paikallisen yhdistyksen rooli merkittävä kehitysvammaisten kerhojen ja vapaa-aikatoimintojen järjestämisessä. Vanhempien vertaistukiryhmät tärkeitä.
- Yhdistyksiltä odotetaan etenkin tiedotusta yhteistyössä kuntien kanssa mm. vammaisuudesta ja palveluista. Lisäksi tarvetta on alueelliselle kerho- ja leiritoiminnalle. Uusia ystäviä ja tuttavaperheitä voisi löytyä myös kunnan rajojen ulkopuolelta.
- toiminta, vertaistuki
- avointa yhteistyötä, ei taistelu asennetta eikä syyttelyä
- Avointa yhteistyötä kunnan kanssa ilman vastakkain asettelua.
- Vahvempaa yhteistyötä kokonaisuudessaan niin, että Keski-Suomi olisi alueellisesti tasa-arvoisessa asemassa.
- Kurssimuotoista toimintaa kehitysvammaisten nuorten vanhemmille, kerhotoimintaa aikuisille kehitysvammaisille, mahdollisuus tavata muita ihmisiä kuin vain oman kunnan kehitysvammaiset
- Yhdistykset voivat reagoida nopeammin uusiin ideoihin / tarpeisiin kuin kunnallinen palvelujärjestelmä.
- Toivoisin yhdistykseltä pilottikokeiluita joista parhaimpia ja jatkokehitettyjä voisi sitten toteuttaa kunnallisesena palveluna.
- ennen kaikkea jotain virkistystoimintaa iltoihin tai viikonloppuihin, aikuiskavereita tai tukihenkilöitä
- Kerhotoimintaa, vertaistukitoimintaa,

8.2. Minkälaista tukea tai apua kunta voisi antaa yhdistyksille?

Kysymykseen vastauksen antoi 9 vastaajista.

- Kunta tukee paikallista yhdistystä vuosittaisella avustuksella.
- Tiedottamisen yhteistyö. Mahdollisuus hakea järjestöavustusta kunnan asukkaille kohdennettuun toimintaan.

- yhteistyötä
- asiantuntija apua / tukea yleisesti, huomioiden muiden organisaatioiden kautta normaalisti tuleva tuki (neuvola, päivähoito, koulu yms.)
- Monipuolista asiantuntija apua yhdistyksen edustajia kuunnellen.
- tilojen lainaamista toimintaa varten?
- Konkreettiset asiat, esim. tiloja toiminnan toteutukseen.
- toimitilat, ohjauksellista tukea
- Tiloja toimintaan, tiedottamista kohderyhmälle

8.3. Jos päivätoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Itsenäisen elämän taitojen opettelua, itsestä huolehtimista, turvallisuustaitojen opettelua. Liikkumistaitoja työkeskuksen ulkopuolella, asiointitaitojen opettelua.
- Päivätoiminnan sisällössä korostuu yksilöllisyys. Päivätoiminnan tulee olla tavoitteellista siinä missä työtoiminnankin esim. kognitiivisten taitojen harjoittelua ym.
- intekroitumista yhteiskuntaan
- Päivätoiminnan sisältöjä tulisi miettiä tarkemmin. Huomioida se, että toiminta olisi mielekästä ja tavoitteellista. Päivätoiminta ei ole nuorten tai aikuisten "päiväkoti" vaan kuntouttavaa ja kasvattavaa toimintaa, joka pitää sisällä kaiken arkipuuhiesta harrastamiseen.
- uudet sisällöt ovat aina tervetulleita
- Jos päivätoimintaa tulee muuttaa niin yksi mahdollisuus voisi olla henkilökohtasien budjetoinnin kokeilu ja sen kehittäminen.
- ei ole säilytyspaikka vaan aktiivista toimintaa ja sosiaalista kanssakäymistä, arkielämän taitoja
- Päiväaikaista toiminataa pitää muuttaa! Muutoksen suunnittelussa ja kehittämisessä kehitysvammaiset asiakkaat mukaan suunnitteluun! Eikä mitään kvarttaali kehittämistä, pitkäjänteistä kehittämistä!

- ehdottomasti tarpeeksi työvoimaa tähän, usein päivätoiminnassa ovat ne vaikeimmin vammaiset asiakkaat
- Monipuolisuutta ; asiakkaasta lähtevää toimintaa
- Edelleen sijoittamista työkohteisiin, työtehtävien ja työnsisällön monipuolistamista

8.4. Jos työtoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

Kysymykseen vastauksen antoi 10 vastaajista.

- Työpaikkoja yrityksiin. Avotyönohjaajat tukena.
- Nykynuoret haluavat töihin oikeisiin työpaikkoihin kauppoihin, kiinteistöhoitoon, virastoihin, hoiva-alalle. He ovat myös sangen näppäriä hyödyntämään nykuteknologiaa jota kunnan työntekijät eivät välttämättä edes ymmärrä riittävästi hyödyntää. Tällä hetkellä työkeskusten seinät syrjäyttävät kehitysvammaisia henkilöitä eniten. Avotyön tukipalveluihin tulisi satsata enemmän ja työnohjaajia kentälle tarvitaan lisää.
- sama kuin yllä (integroitumista yhteiskuntaan(8.3))
- Nykyajan nuoret kehitysvammaiset ymmärtävät eron oikean työn ja työtoiminnan välillä sekä osaavat arvostaa rahaa aikaisempia sukupolvia paremmin. He osaavat myös vaatia laadukkaita palveluita. Taustatekijöinä koulupolut, integroidut opinnot sekä toisen asteen opetus.
- suunnan pitää olla tuettutyö niille asiakkaille, joille se on realistinen vaihtoehto.
- Työtoiminnan osalta toivoisi, että yrittäjät havahtuisivat tarjoamaan oma-aloitteisesti työtoiminta kohteita.
- työn tukea oikeille työpaikoille, riittävä avotyön ohjaus ja siitä polku tuettuun työhön
- Työtoimintaa pitää muuttaa! Muutoksen suunnittelussa ja kehittämisessä asiakkaat mukaan suunnitteluun! Eikä mitään kvarttaali kehittämistä, pitkäjänteistä kehittämistä!
- Mahdollisuus valintaan, urakehitykseen ja koulutukseen.
- avotyömahdollisuuksia lisää, toimintaa myös työkeskuksen ulkopuolelle
- Monipuolisuutta

8.5. Jos kehitysvammaisten asumista tulee muuttaa tai kehittää, niin millä tavalla?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Nykyaikaiset asunnot normaaliasutusten yhteydessä. Ns. liikkuvaa henkilökuntaa tulisi saada palkattua lisää, jotta voitaisiin viedä palvelut kehitysvammaisten omiin koteihin.
  - Omat oikeat asunnot mahdollisimman monelle. Tukiasumista tulee tarjota ensisijaisesti aina omaan kotiin. Myös asumispalvelut voidaan järjestää asuntoryhmiin, joissa asukkailla on omat asunnot ja tästä on jo hyviä kokemuksia.
  - Omaan asuntoon asukas voi kutsua vieraita kun haluaa ja omaisten kynnys piipahtaa tai jäädä pidemmäksi aikaa vierailulle asumispalveluyksikössä laskee myös.
  - enemmän kiinnitettävä huomiota henkilökunnan valmiuksiin käyttää erilaisia kommunikointitapoja ja valmiutta seksuaalikasvatukseen.
- lisää tuettua asumista
- Uudet yksiköt laadukkaita, siihen suuntaan muitakin. Lisää vaihtoehtoja.
  - Osa kehitysvammaisista asiakkaista voisi asua esim. kerrostalossa samassa kerroksessa, jossa saisivat toinen toisiltaan vertaistukea. Asukkailla tulisi olla käytettävissä myös asumisenohjaajan tuki tarvittaessa.
  - Ammatillinen perhehoito on hyvä vaihtoehto monille. Tärkeää olisi miettiä palkkausta niin, että saadaan molemmin puolin tyydyttävä ratkaisu.
  - kehitysvammaisten asumisen hajauttaminen koko kunnan alueelle, liikkuva tuki sinne missä asiakaskin on. erilaiset key-ring-tyyppiset asuja-kokonaisuudet joissa asuvat omissa asunnoissaan mutta olisivat toistensa tukena arjessa, tukihenkilö siinä heille
  - Asumisessa Kehas- ohjelma tuonut muutoste jo nyt. (Useampia asuntoryhmä ja rymäkoti hankkeita maakunnassa) Näen, että olisi hyvä rauhoittaa tilennetta asumisen kehittämisessä ja katsottava jatkokehityksen tarve suurten linjojen osalta myöhemmin. Uusi vammaislaki + sosiaalihuoltolain uudistut lienevät tuovan myös säätöä asumisen tukipalveluiden toteutumiseen.
  - mahdollistaa ympärivuorokautinen asuminen omassa kotikunnassa
  - Asumisen monimuotoisuutta tarvitaan lisää. Itsenäisen asumisen ohjausta/ tukea tulisi olla saatavilla enemmän ja kaikissa kunnissa.

8.6. Miten kehitysvammaisten oloja tulisi yleisesti parantaa?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Meidän kehitysvammaiset kärsivät siitä että heidät on laitettu muottiin jossa he saavat palvelut kehitysvammalain perusteella ja ratkaisua lähdetään etsimään aina erityispalveluista käsin. Kuntien peruspalveluissa ja erikoissairaanhoidossa mutta myös muissa julkisissa palveluissa (kuten TE-toimistot) edelleen nähdään kehitysvammadiagnoosi asiakkuutta ensisijaisesti määrittävänä tekijänä.

- kaikki lähtee yhteisestä kielestä, toisen ymmärtämisestä

- Tällä hetkellä kehitysvammapalvelut ovat hyvin kattavat ja olot huomattavasti menneitä aikoja paremmat. Ehkä laadukkaat työskentelymahdollisuudet pitäisi vielä saada paremmiksi. Toisaalta tämän hetken yhteiskunnassa on paljon työttömyyttä kaiken kaikkiaan, se heijastuu myös kehitysvammaisten henkilöiden työllistymiseen.

- kehitysvammaisten olojen parantaminen liittyy kiinteästi koko yhteiskunnan rakentamiseen ja kehittämiseen ja sitähan tehdään koko ajan, mm lakiuudistukset. kehitysvammaisten olojen parantaminen ei ole erillinen asia tai kokonaisuus.

- Yksilöllisyyttä lisää, vaihtoehtoja palveluihin ja tukitoimiin, lisää tiedotusta, aikaa, samoihin tavoitteisiin pyrkimistä.

- Mielestäni kehitysvammaiset henkilöt elävät varsin laadukasta elämää tällä hetkellä.

- mielenterveyden reistatessa myös kehitysvammaiselle laadukkaita osastojaksoja joissa asiantuntevan henkilökunnan ohjauksessa saa lääkemuutokset ja muun tuen niin kuin ns. tavallisetkin ihmiset. nyt puuttuu kokonaan osasto, psykiatialta pullauttavat pois koska on kehitysvamma tai esim. asperger Kehitysvammahuollon palveluita toteuttavissa palveluissa pelottavan vähän kv- ammattitutkinnon suorittaneita. Mielestäni kehitysvamma-alalla toimivan vakituisen henkilöstön on hankittava ammattitutkinto ja pitkään alalla toimineiden myös erityisammattitutkinto.

(Tosin OPH:n näyttötutkintojen perusteet jo vuodelta 2009. Toivottavasti päivitys lähivuosina.)

- Asuntopolitiikalla

- kotona asuvien kehitysvammaisten kohdalla vanhemmat säätelevät harmittavan usein kehitysvammaisen rahan käyttöä siten, ettei todellisuudessa omia rahoja saa käyttää omiin tarpeisiin, yleinen edunvalvonta tulisi olla lakisääteistä

- Taloudellinen selviäminen arjesta on haaste esim. selviäminen asumiskustannuksista Aran vaatimusten mukaan rakennetussa asumisyksikössä.
- Riittävän eriytettyä opetusta ei ole saatavilla kaikille peruskoulun puolella. Huom ns. "väliinpuotoajat".

8.7. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisten perheiltä?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Osalta perheistä saavat, osalta ei. Palvelusuunnitelmien kautta.
- Perheet eivät aina ota itsenäisesti yhteyttä kuntaan diagnoosin varmistuttua ja voi mennä vuosia ennen kuin saamme tietää tuen tarpeesta olevasta henkilöstä tai perheestä. Etenkin keskussairalan/koulutoimen tulisi hyödyntää työtapana käytäntöä, jossa perheen tuen tarpeesta ilmoittaminen ja sosiaalitoimen mukaan ottaminen olisi lähtökohta kun laaditaan suunnitelmia.
- ei aina
- kyllä, toivotaan tietoa myös positiivisessa hengessä.
- Jokainen perhe tekee omia valintoja sen suhteen. mitä haluavat kertoa omasta elämästään.
- Kyllä
- ei saa, myös yhteistyö sairaalan kanssa huonompaa nykyään, liekö syynä tietosuoja?
- Kunta saa tietoa perheiltä jos kunta huolehtii palvelusuunnitelmat asiantuntevasti.
- Yksilöllisissä palvelusuunnitelmissa kertynyttä tietoa ei kerätä kootusti. Tätä voisi kehittää.
- en osaa sanoa
- Riippuu ihan perheestä ja tilanteesta..
- Mielestäni saa

8.8. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisilta?

Kysymykseen vastauksen antoi 11 vastaajista.

- Palvelusuunnitelmien kautta. Kehitysvammaisen osallisuutta oman elämänsä suunnitteluun on pyritty kehittämään.
- Omat toiveet oman elämän ja sitä tukevien palveluiden järjestämisestä on keskiössä. Usein omaiset käyttävät liikaa puhevaltaa asiakkaan asiassa ja saattavat myös vaikuttaa jo ennalta mielpiteisiin niin, että jäämme ilman asiakkaan aitoa omaa mielipidettä tavattaessa. Itsemääräämislainsäädäntö ohjaa käytäntöjä varmasti myös oikealle polulle. Asiakasta olisi pyrittävä tapaamaan myös verkostokokousten ulkopuolella jotta häneen ja hänen toiveisiinsa voisi paremmin tutustua rauhassa hänelle sopivalla tavalla.
- ei aina
- kyllä
- Myös kehitysvammaisilla henkilöillä on oikeus valita, mitä tietoja haluavat itsestään kertoa.
- Kyllä
- ei saa, ei ole kysely
- Kunta saa tietoa kehitysvammaisilta jos kunnan palvelusuunnitelman laadintaprosessi turvaa kehitysvammaisen oman todellisen osallistumisen. (ja käytössä on oikeita menetelmiä kommunikoinnin tukena)
- epäilen, mutta en osaa sanoa
- Yleisesti ottaen saa, jos on paikka ja riittävästi aikaa sen kysymiselle, riippuu mitä tietoa tarkoitetaan.
- Kyllä

8.9. Vapaa sana

Kysymykseen vastauksen antoi 5 vastaajista.

- 2.asteen koulutuksen toivoisin pian uudistuvan. Se ei vastaa nyt nykyisten työmarkkinoiden tarpeeseen. Kädentaitoja voidaan opettaa myös seinien sisällä työkeskuksissa mutta ne eivät yleensä paranna henkilön sijoittumista ns. oikeisiin töihin avotyöhön.
- Toivon että yhteistyö yhdistysten kanssa syvenee ja keskinäistä luottamusta voidaan rakentaa hyvällä yhteistyöllä kaikkien osapuolien välillä. Yhdistysten ja kuntien, omaisten ja asiakkaiden hyvä ja laadukas yhteistyö tukee tätä tavoitetta! Kiitos kyselyn toteuttajalle! Odotamme mielenkiinnolla tuloksia.

- toivoisin kiinnostusta, aikaa, paneutumista jo lapsesta ymmärrettävämmän kommunikointi tavan löytymiseen.
- Kysely oli paikoin tarkoitushakuinen.
- Kysymysten asettelu oli erittäin huono ja oli vaikea ymmärtää mitä kysymyksellä haetaan. Varmaan aiheuttaa tulosten vääristymistä ainakin joidenkin kysymysten osalta. Tärkeä aihepiiri, mutta esimerkkinä emme voi arvioida oman työmme vaikuttavuutta täysin objektiivisesti.
- Vastausaika oli kyllä huomattavasti pidempi kuin 10 min ja itselle jäi olo, että hätäisesti vastattu ja asiat eivät ihan auenneet

Avointen kysymysten vastausten yhteenveto

Kyselylomakkeella kohtaan avoimet kysymykset oli vastaajalle annettu ohje:

”Seuraavana sinulla on mahdollisuus esittää ajatuksiasi ja mielipiteitäsi kehitysvammapalveluista sekä niiden riittävydestä ja kehittämistarpeista.”

Yhteenveto keskeisimmistä teemoista jotka nousivat esiin avoimissa kysymyksissä.

Analyysissä on keskitytty erityisesti kehitysvammaisten osalta tärkeimpiin osa-alueisiin. Kunnan ja yhdistysten välisessä yhteistyössä on nostettu esiin niitä kohtia, joissa on katsottu olevan parantamisen varaa.

8.1 Minkälaista tukea tai apua yhdistyksiltä toivoisit?

Usea vastaaja toivoi yhdistyksiltä kurssien, leirien, kerhojen, vertaistuki- ja vapaa-ajan toiminnan järjestämistä. Yhdistyksiltä toivotaan yhteistä tiedottamista ja avointa yhteistyötä ilman vastakkainasettelua. Yhdistyksen vahvuuden katsottiin olevan nopeassa reagoitakyvyssä, pilotoinnissa ja innovoinnissa.

”Vahvempaa yhteistyötä kokonaisuudessaan niin, että Keski-Suomi olisi alueellisesti tasa-arvoisessa asemassa”

8.2. Minkälaista tukea tai apua kunta voisi antaa yhdistyksille?

Vastaajien mukaan kunta voisi tukea tai antaa yhdistyksille:

- Tarjota toimintaan tiloja
- Antaa avustusta ja ohjausta toimintaan
- Antaa asiantuntija-apua
- Tukea yhdistyksiä toiminnassa
- Tiedottaa yhdistysten kanssa yhteistyössä yhteisille kohderyhmille (esim. kehitysvammaisten vanhemmille)

8.3. Jos päivätoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

Vastaajat ovat katsoneet, että päivätoiminnan tulisi olla aktiivista, yksilöllistä, asiakaslähtöistä, mielekästä ja tavoitteellista itsenäisen elämän taitojen opettelua. Päivätoiminnan asiakkaat pitää saada mukaan suunnittelemaan uusia sisältöjä, esim. henkilökohtaisen budjetoinnin kokeilua ja sen kehittämistä.

Vastaajien käsitykset hyvästä päivätoiminnasta ja sen painokohteista olivat erilaisia. Kuitenkin päivätoiminnan katsottiin olevan erityisen tärkeää kehitysvammaisen henkilökohtaisten ja yksilötason taitojen kehittämisen kannalta. Katsottiin, että resurssien ja itse toiminnan suunnitteluun täytyy kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että päivätoiminnan muutokseen tulee sisällyttää erityisesti asiakaslähtöisyys ja kehitysvammaisten omat tarpeet.

8.4. Jos työtoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

Pitäisi kehittää mahdollisuuksia työskennellä oikeilla työpaikoilla ja näille työpaikoille (kunnan) tulee järjestää riittävä työnohjaus. Katsottiin myös että tuettua työtä tulisi järjestää vain niille, joille se on realistinen vaihtoehto. Kehitysvammaisten olisi hyvä osallistua työtoiminnan kehittämiseen. Lisäksi muita teemoja olivat integroituminen yhteiskuntaan työn avulla, sekä toiminnan siirtäminen työkeskusten ulkopuolelle, mikä perustui näkemykselle, että työkeskusten seinät syrjäyttävät.

”Työpaikkoja yrityksiin. Avotyönohjaajat tukena.”

8.5. Jos kehitysvammaisten asumista tulee muuttaa tai kehittää, niin millä tavalla?

Vastaajat katsoivat, että tulisi kehittää monimuotoisempia asumisratkaisuja ja että: *”Tukiasumista tulee tarjota ensisijaisesti aina omaan kotiin” [...]* ja *”Ammatillinen perhehoito on hyvä vaihtoehto monille” [...]*.

Tuen lisäämisen konkreettiseksi ehdotukseksi esitettiin ”liikkuvan henkilökunnan” ajatusta ja korostettiin asukkaiden keskinäisen tuen merkitystä. Vastaajat pitivät asuntomuotojen kehitystä pääasiallisesti hyvänä, mutta katsoivat, että erilaisten tukimuotojen joustavuutta pitäisi kehittää. Yksi vastaajista ehdotti muutos- ja kehittämistilanteen rauhoittamista suurten tulevien muutosten vuoksi. Toivottiin myös että: *[...]”Itsenäisen asumisen ohjausta/ tukea tulisi olla saatavilla enemmän ja kaikissa kunnissa”*

Toivottiin että: *”enemmän kiinnitettävä huomiota henkilökunnan valmiuksiin käyttää erilaisia kommunikointitapoja ja valmiutta seksuaalikasvatukseen” [...]*

8.6. Miten kehitysvammaisten oloja tulisi yleisesti parantaa

Kaksi vastaajaa toi esille samansuuntaisesti että, kehitysvammadiagnoosi laittaa kehitysvammaiset muottiin ja jopa estää kehitysvammaisten tai aspergereiden mielenterveyspalveluiden saamista. Ajatuksena on se että, jos palveluja tarjotaan vain diagnoosilähtöisesti, niin kehitysvammaisen voi jäädään mielenterveyspalvelujen ulkopuolelle.

Eräs vastaajista katsoi, että kehitysvammaisten palvelut ovat hyvin kattavia ja kehitysvammaiset elävät varsin laadukasta elämää. Kehitysvammaisten olojen parantamista vaikeuttaa muu yhteiskunnallinen tilanne, erityisesti asuntopolitiikka ja koko yhteiskunnan tila. Kommunikoinnissa katsottiin olevan myös parantamisen varaa: *”Kaikki lähtee yhteisestä kielestä, toisen ymmärtämisestä”*.

Kehitysvammapalveluihin tulee saada koulutetumpaa henkilökuntaa, kuten seuraavasta lainauksesta tulee esiin: *”Kehitysvammahuollon palveluita toteuttavissa palveluissa pelottavan vähän kv- ammattitutkinnon suorittaneita”*[...]. Katsottiin myös, että kehitysvammaisten omaa rahankäyttöä tulee kehittää niin, että he voivat vastata omista rahoistaan, ettei vanhemmat määräisi heidän rahankäyttöä.

Kehitysvammaisten taloudellinen pärjäämiseen arjessa katsottiin olevan joskus hankalaa esim. asumiskustannuksista johtuen (ARA:n rakennusvaatimukset).

8.7. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisten perheiltä?

Monet vastaajat kokevat suunnitelmat ja palvelusuunnitelmat (8.8) hyviksi tiedonsaantivälineiksi. Katsottiin, että muiden organisaatioiden ja perheiden omaehtoinen tuen tarpeesta ilmoittaminen ja sosiaalitoimen mukaan ottaminen, olisi hyvä lähtökohta suunnitelmien laadintaan. Joskus katsotaan tietosuojan olevan tiedonsaannin esteenä organisaatioitten välillä (esim. terveydenhuolto ja koulutoimi). Lisäksi katsottiin, että kaikkea saatavaa tietoa ei käytetä hyväksi: *”Yksilöllisissä palvelusuunnitelmissa kertynyttä tietoa ei kerätä kootusti, tätä voisi kehittää.”*

8.8. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisilta?

Kunta saa tarpeeksi tietoa palvelusuunnitelmien kautta. Kuitenkin, kuten aiemmassa kysymyksessä tuli esille, palvelusuunnitelmista kertyneestä tiedosta voitaisiin saada enemmän irti. Vastauksissa tuli myös esiin huoli asiakkaan aidon oikean mielipiteen saannista ja omaisten liiallisesta puhevallasta asiakkaan asioissa: *”[...]Asiakasta olisi pyrittävä tapaamaan myös verkostokokousten ulkopuolella[...]”*.

Riittävän tiedon takaamiseksi katsottiin, että on puitteet (palvelusuunnitelmat) kerätä tietoja. Lisäksi tulee olla paikka, aikaa ja oikeat kommunikaation välineet. Katsottiin, että kehitysvammaisilla on oikeus päättää mitä tietoja hänestä annetaan kunnalle: ” Myös kehitysvammaisilla henkilöillä on oikeus valita, mitä tietoja haluavat itsestään kertoa” eli viitattiin tulevaan IMOL:iin : . [...]Itsemääräämislainsäädäntö ohjaa käytäntöjä varmasti myös oikealle polulle[...].

Kokemukset tiedonsaannista vaihtelivat voimakkaasti.

8.9. Vapaa sana

Vapaassa osiossa luonnollisesti oli monta erilaista teemaa, jotka olivat seuraavat:

- Toisen asteen koulutuksen toivottiin uudistuvan.
- Kädentaidot eivät automaattisesti takaa töitä.
- Kehitysvammaisten nykyinen koulutus ei vastaa työmarkkinoitten tarpeisiin, eikä mahdollista sijoittumista oikeisiin töihin.
- Kehitysvammaisten kommunikointitapoihin ja niiden löytämiseen tulisi keskittyä jo lapsuusiällä.
- Yhteistyön kunnan ja yhdistysten välillä toivottiin syvenevän, mikä lisäisi myös keskinäistä luottamusta.
- Kysely koettiin paikoin tarkoitushakuiseksi.
- Kysymysten asettelu koettiin erittäin huonoksi ja vaikeaksi ymmärtää mitä kysymyksillä haettiin.
- Vastausaika-arvio olisi voinut olla pidempi (kuin 10min).

Tutkimuksen hyödyntäminen

Kehitysvammaisten Tukiliitto tai Keski-Suomen Kehitysvammaisten Tukipiiri voivat käyttää kyselyä pohjana tulevien kehitysvammaisten arjen kyselyiden järjestämiseen. Tämän lisäksi samanlaisen kyselyn avulla voidaan tutkia SOTE -uudistuksen aiheuttamia muutoksia. Tutkimus voidaan tehdä uudelleen pienin muutoksin ja parannuksin kehitysvammaisille itselleen, vanhemmille, järjestötyön tekijöille, kehitysvammatyön tekijöille ja poliittisille päättäjille. Tutkimusta voidaan myös käyttää alueellisen erilaisuuden ja kolmannen sektorin kunta- (tai SOTE-) yhteistyön kehittämisen tarpeisiin koko Suomessa.

Tutkimusta voidaan käyttää myös täydentämään esimerkiksi laadullisia tutkimuksia kehitysvammaisten arjesta. Seuraavissa tutkimuksissa on mahdollista ottaa käyttöön avoimissa kysymyksissä esille nousseita teemoja, jotta saataisiin niistä lisää tietoa.

Tutkimuksen yleistettävyys ja luotettavuus

Tutkimuksen voidaan olettaa tuottavan samanlaista tietoa kohdentamalla se samalla lailla sosiaalityön ammattilaisiin. Kuitenkin otantaa vaihtamalla tutkimus todennäköisesti saa hyvin erilaisia tuloksia. Tutkimuksen ollessa otannaltaan melko pieni, ei yleistettävyys tässä kyselyssä ole kovin suurta. Pääasiallinen tutkimuksen merkitys on hyvän arjen luonnehtimisessa ja sitä koskevien mielipiteiden keruussa.

Tutkimuksen validiteetti on hyvä, kun haluamme pohtia sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä kehitysvammaisten arjesta, mutta niitä tuskin voi yleistää sellaisenaan koskemaan kehitysvammaisten itsensä näkemyksiä. Joka tapauksessa sosiaalityötä tekevät ovat merkittävä osa kehitysvammaisten elämää ja heidän käsityksensä ovat tärkeitä. Reliabiliteetin eli luotettavuuden osalta tutkimus kuvastaa parhaiten tietenkin sosiaalityöntekijöiden käsityksiä kehitysvammaisten arjesta Keski-Suomen alueella. Alueellisista eroista johtuen tutkimus ei antane kuvaa koko maan kehitysvammaisten oloista.

Tarkoituksena oli saada hyvä ymmärrys kehitysvammaisten arkeen vaikuttavista asioista ja niiden mahdollisista kehityskohdista. Näitä aineistosta löytyi hienosti.

Kiitokset

Kiitokset kaikille kyselyyn vastanneille ja kyselyn pilotointiin osallistuneille.

Suurkiitokset osaavasta avusta kyselyn suunnitteluun osallistuneille Salla Pyykköselle, Sivi Talvensolalle ja Eero Janhoselle.

Jouko Janhonen

Liite

Kehitysvammaisten hyvän arjen kyselylomake

Hyvä kyselyyn vastaaja!

Keski-Suomen Kehitysvammaisten Tukipiiri haluaa saada selkeän kuvan alueensa kehitysvammaisten hyvän arkielämän tarpeista, mahdollisuuksista ja toiveista. Tutkimuksen on tarkoitus selvittää kunnan ja yhdistysten yhteistoiminnan nykyistä tilaa, kehittämismahdollisuuksia ja toiveita.

Taustalla on ajatus että hyvä yhteistyö kuntien (sekä muiden kunnallisten tai valtiollisten toimijoiden) ja yhdistysten kanssa parantaa kehitysvammaisten toimintamahdollisuuksia ja elämää.

Kysely kohdennetaan kehitysvammaisten elämän eri alueille: lapsuus, nuoruus eli kouluikä, aikuisuusaikainen työ- ja päivätoiminta (päiväaikainen toiminta), asuminen ja vapaa-aika. Toinen kohdealue on kunnan, yhdistysten ja vanhempien yhteistoiminta ja yhteistoiminnan kehitysajat.

1. Vastaajan taustatiedot

1.1. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen

1.2. Vastaajan työtehtävä *

- Sosiaalityöntekijä
- Sosiaaliohjaaja
- Johtava sosiaalityöntekijä
- Sosiaalijohtaja
- Muu, mikä?
○ _____
- En halua vastata

1.3. Kokemus kehitysvammatyöstä / kehitysvammaisiin liittyvästä työstä *

- alle 1v
 1-5 v
 6-10 v
 yli 10 v

1.4. Vastaaajan organisaatio *

- Keski-Suomen kaupunki
 Keski-Suomen kunta
 Muu, mikä?
 _____

Olemme kiinnostuneita näkemyksistänne kehitysvammaisille henkilöille suunnattujen palveluiden ja toiminnan riittävydestä ja laadusta.

2. Tiedotus ja toiminta kehitysvammaisten lasten ja heidän läheisten palveluissa. *

1: täysin eri mieltä, 2: jokseenkin eri mieltä, 3: en osaa sanoa, 4: jokseenkin samaa mieltä, 5: täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
2.1. Kunta tiedottaa kehitysvammaisten lasten perheille riittävästi tietoa kehitysvammaisuudesta	☐	☐	☐	☐	☐
2.2. Kunta tiedottaa kehitysvammaisten perheille riittävästi tukipalveluista.	☐	☐	☐	☐	☐
2.3. Kunnan tiedotus tukipalveluista kehitysvammaisten perheille on laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 Kunta järjestää alle kouluikäisille ja kouluikäisille kehitysvammaisille riittävästi palveluita	☐	☐	☐	☐	☐
2.5 Kunta järjestää alle kouluikäisten ja kouluikäisten kehitysvammaisten perheille riittävästi palveluita	☐	☐	☐	☐	☐
2.6 Yhdistysten tulisi lisätä alle kouluikäisille ja kouluikäisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
2.7 Yhdistysten tulisi lisätä alle kouluikäisten ja kouluikäisten kehitysvammaisten perheille suunnattua	☐	☐	☐	☐	☐

toimintaa

2.8 Kunnan tulisi lisätä alle kouluikäisten ja kouluikäisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa ○○○○○

2.9 Kunnan tulisi lisätä alle kouluikäisten ja kouluikäisten kehitysvammaisten perheille suunnattua toimintaa ○○○○○

2.10 Kunta tarjoaa kehitysvammaisten vanhemmille riittävästi ensitietoa ○○○○○

2.11 Yhdistykset tarjoavat kehitysvammaisten vanhemmille riittävästi ensitietoa ○○○○○

2.12 Sairaanhoidopiiri tarjoaa kehitysvammaisten vanhemmille riittävästi ensitietoa ○○○○○

2.13 Kehitysvammanneuvola antaa riittävästi tietoa ja ohjeita kehitysvammaisten vanhemmille ○○○○○

3. Aikuisten kehitysvammaisten toiminta ja heidän itsenäinen elämä *

1: täysin eri mieltä, 2: jokseenkin eri mieltä, 3: en osaa sanoa, 4: jokseenkin samaa mieltä, 5: täysin samaa mieltä.

1 2 3 4 5

3.1 Aikuisille kehitysvammaisille järjestetään riittävästi toimintaa ○○○○○

3.2 Yhdistysten tulisi lisätä aikuisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa ○○○○○

3.3 Kunnan tulisi lisätä aikuisille kehitysvammaisille suunnattua toimintaa ○○○○○

3.4 Kehitysvammaisten itsenäisyyttä tuetaan riittävästi ○○○○○

3.5 Kehitysvammaisten itsenäisyyttä tuetaan laadukkaasti ○○○○○

3.6 Yhdistysten tulisi tukea aikuisia kehitysvammaisia itsenäistymisessä ja saavutetun itsenäisyyden säilyttämisessä ○○○○○

3.7 Kunnan tulisi tukea aikuisia kehitysvammaisia itsenäistymisessä ja saavutetun itsenäisyyden säilyttämisessä ○○○○○

3.8 Aikuisille kehitysvammaisille järjestetty toiminta on laadukasta ○○○○○

4. Päiväaikainen toiminta (päivä- ja työtoiminta) *

1: täysin eri mieltä, 2: jokseenkin eri mieltä, 3: en osaa sanoa, 4: jokseenkin samaa mieltä, 5: täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
4.1 Kehitysvammaisille järjestetty päivätoiminta on kehitysvammaiselle sopivaa ja monipuolista	☐	☐	☐	☐	☐
4.2 Kehitysvammaisille järjestetty työtoiminta on sopivaa ja monipuolista	☐	☐	☐	☐	☐
4.3 Päivätoiminnan sisältöä tulisi muuttaa	☐	☐	☐	☐	☐
4.4 Työtoiminnan sisältöä tulisi muuttaa	☐	☐	☐	☐	☐
4.5 Päivä- ja työtoiminta edistää kehitysvammaisen yhteiskuntaan osallistumista	☐	☐	☐	☐	☐
4.6 Yhdistykset järjestävät leiritoimintaa riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
4.7 Kunta järjestää leiritoimintaa riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
4.8 Yhdistykset järjestävät harrastustoimintaa (kerhot, ym.) riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
4.9 Kunta järjestää harrastustoimintaa (kerhot, ym.) riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
4.10 Yhdistysten järjestämä leiritoimintaa on laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐
4.11 Kunnan järjestämä leiritoimintaa on laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐
4.12 Yhdistysten järjestämä harrastustoiminta on laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐
4.13 Kunnan järjestämä harrastustoiminta on laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐
4.14 Kehitysvammaisilla on riittävästi omaa rahaa harrastuksiinsa	☐	☐	☐	☐	☐
4.15 Päivä- ja työtoiminta tukee kehitysvammaisen omaa sosiaalisen verkon rakentumista (sosiaalisia suhteita)	☐	☐	☐	☐	☐

5. Asuminen *

1: täysin eri mieltä, 2: jokseenkin eri mieltä, 3: en osaa sanoa, 4: jokseenkin samaa mieltä, 5: täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
5.1 Kehitysvammaisen on helppo hakeutua ryhmäkotiin	☐	☐	☐	☐	☐
5.2 Kehitysvammaisen on helppo päästä asumaan haluamaansa asuntoon/ryhmäkotiin	☐	☐	☐	☐	☐
5.3 Kotona vanhempien luona asuminen mahdollistaa kehitysvammaisen hyvän arjen	☐	☐	☐	☐	☐

- 5.4 Itsenäinen asuminen mahdollistaa kehitysvammaisen hyvän arjen ○○○○○
- 5.5 Asumisyksikössä asuminen mahdollistaa kehitysvammaisen hyvän arjen ○○○○○
- 5.6 Laitoksessa asuminen mahdollistaa kehitysvammaisen hyvän arjen ○○○○○
- 5.7 Kehitysvammaisen itsenäisesti asuminen on mahdollistaa hyvän arjen ○○○○○
- 5.8 Kehitysvammaisten asunnot ovat laadukkaita ○○○○○
- 5.9 Kehitysvammaisten asunnot ovat tarpeeksi isoja ○○○○○
- 5.10 Kehitysvammaisten on helppo ystäväystyä ja tavata ihmisiä asumisen yhteydessä ○○○○○
- 5.11 Asuminen ja päivätoiminta tulisi järjestää eri paikassa ○○○○○
- 5.12 Perheenjäsenien ja tuttavien tapaaminen on mutkatonta asunnossa ○○○○○
- 5.13 Asuminen ja kehitysvammapalvelut tukevat onnistuneesti toisiaan ○○○○○
- 5.14 Asuminen tukee kehitysvammaisen omaa sosiaalisen verkon rakentumista (sosiaalisia suhteita) ○○○○○

6. Yhdistystoiminta *

Haluamme kokemuksianne yhdistystoiminnan merkittävyydestä kehitysvammaisille ja kehitysvammatyöhön.

1: täysin eri mieltä, 2: jokseenkin eri mieltä, 3: en osaa sanoa, 4: jokseenkin samaa mieltä, 5: täysin samaa mieltä.

1 2 3 4 5

- 6.1 Yhdistystoiminta on merkittävää kehitysvammatyössä ○○○○○
- 6.2 Yhdistystoiminnasta on apua omassa työssäni ○○○○○
- 6.3 Tällä hetkellä yhteistyö yhdistysten kanssa on hyödyllistä ○○○○○
- 6.4 Tällä hetkellä yhteistyö yhdistysten kanssa on riittävää ○○○○○
- 6.5 Yhdistysten ja kunnan yhteistyössä päämäärät ovat samat ○○○○○
- 6.6 Kunnan ja yhdistysten välisessä yhteistyössä on parannettavaa ○○○○○
- 6.7 Kunnan ja yhdistysten välisestä yhteistyöstä on lisättävää ○○○○○

- 6.8 Kunnan ja yhdistysten välinen viestintä on riittävää ○○○○○
- 6.9 Kunnan ja yhdistysten välinen viestintä on laadukasta ○○○○○
- 6.10 Kunta tarjoaa riittävästi vertaistukea kehitysvammaisille ○○○○○
- 6.11 Yhdistykset tarjoavat riittävästi vertaistukea kehitysvammaisille ○○○○○
- 6.12 Kunta tarjoaa riittävästi vertaistukea kehitysvammaisten perheille ○○○○○
- 6.13 Yhdistykset tarjoavat riittävästi vertaistukea kehitysvammaisten perheille ○○○○○

7 . Valitse mielestäsi tärkeimpiä kehityskohteita, joissa on parannettavaa kehitysvammaisen henkilön elämän kannalta.

HUOMIO!: 1: ei ole tärkeä, 2:jokseenkin tärkeä, 3:tärkeä, 4:hyvin tärkeä, 5:erittäin tärkeä

1 2 3 4 5

- Asuminen ○○○○○
- Peruskoulu ○○○○○
- Toisen asteen koulu ○○○○○
- Virkistys ○○○○○
- Vertaistuki ○○○○○
- Kuljetuspalvelut ○○○○○
- Tiedottaminen ○○○○○
- Kehitysvammanneuvola ○○○○○
- Erikoissairaanhoidona annetut palvelut ○○○○○
- Lasten päivähoito ○○○○○
- Terveydenhoito ○○○○○
- Vanhempien ja läheisten tukeminen ○○○○○
- Vanhempien ja läheisten koulutus ○○○○○

Terapiat	○ ○ ○ ○ ○
Kerhot	○ ○ ○ ○ ○
Kurssit	○ ○ ○ ○ ○
Leirit	○ ○ ○ ○ ○
Kehitysvammaisten sosiaalisten verkkojen tukeminen	○ ○ ○ ○ ○
Vaikuttamismahdollisuudet	○ ○ ○ ○ ○
Henkilökohtainen apu	○ ○ ○ ○ ○
Työelämään osallistuminen	○ ○ ○ ○ ○
Muu, mikä? _____	○ ○ ○ ○ ○
Muu, mikä? _____	○ ○ ○ ○ ○

Seuraavana Sinulla on mahdollisuus esittää ajatuksiasi ja mielipiteitäsi kehitysvammapalveluista sekä niiden riittävydestä ja kehittämistarpeista.

Vastaustilaa ei ole rajoitettu

8.1. Minkälaista tukea tai apua yhdistyksiltä toivoisit?

8.2. Minkälaista tukea tai apua kunta voisi antaa yhdistyksille?

8.3. Jos päivätoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

8.4. Jos työtoimintaa tulisi muuttaa, niin minkälaista sisältöä tai toimintatapoja tulisi kehittää nykyisten tilalle?

8.5. Jos kehitysvammaisten asumista tulee muuttaa tai kehittää, niin millä tavalla?

8.6. Miten kehitysvammaisten oloja tulisi yleisesti parantaa?

8.7. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisten perheiltä?

8.8. Saako kunta riittävästi tietoa kehitysvammaisilta?

8.9. Vapaa sana

Kiitos vastaamisesta!